

تهیه کننده : سید کمال یعقوبی کارشناس ارشد تاریخ - دبیرستان های ناحیه ۲ قزوین

فعالیت ۱ (ص ۶۱):

انقلاب مشروطه ایران یکی از تحولات مهم تاریخ معاصر است و می توان از آن به عنوان آغاز دوره ای از مردم سالاری، حاکمیت قانون و نظام تصمیم گیری پارلمانی در ایران یاد نمود. بررسی ریشه ها، زمینه ها و عوامل مختلف انقلاب مشروطه، همچنین نقش گروه ها و افسار مختلف در حوادث میدانی آن با تکیه بر اسناد و مدارک باقی مانده از آن دوران، بی تردید برای درک بهتر نتایج و اوضاع پس از آن تا به امروز نقش بسزایی خواهد داشت.

فعالیت ۲ (بررسی شواهد و مدارک):

الف) با توجه به استبداد دوره ناصرالدین شاه قاجار و فضای بسته سیاسی آن دوران، توصیف سیستم تصمیم گیری حکومتی انگلیس در ایران، به گسترش تقاضا برای ایجاد مجلس، محدود شدن قدرت بی حد و حصر پادشاه، تدوین قانون اساسی و سایر الزامات یک نظام دمکراتیک در قالب نظام مشروطه در ایران کمک می نمود.

ب) با توجه به متن، چنین می توان استنباط کرد که نوک تیز انتقادات میرزا یوسف خان مستشارالدوله متوجه رأس هرم قدرت سیاسی کشور یعنی ناصرالدین شاه در مقام پادشاه بوده است. قیاس همگان از جمله شاه و گدا در سطحی برابر در پیشگاه قانون چیزی نبود که بتوان تحمل کرد. لذا عصبانیت ناصرالدین شاه و دستور او مبنی بر زندان و شکنجه مستشارالدوله از این منظر قابل تفسیر است.

فعالیت ۳ (استنباط و تحلیل تاریخی)(ص ۶۷):

پاسخ قسمت الف):

- ۱- حضور گسترده مردم، بازرگانان و در رأس همگان روحانیون و علمای مخالف حکومت
- ۲- مبارزه با استبداد حکومت قاجار و نفوذ بیگانان در ایران
- ۳- سرکوب مبارزان توسط دستگاه های حکومتی به شکل های گوناگون
- ۴- پیوستن شهرستان ها به مبارزه که به فراگیر شدن اعتراضات کمک کرد.

ب) در مهاجرت صغرا:

- ۱- تأسیس عدالتخانه ۲- عمل به قوانین اسلامی ۳- عزل علاءالدوله حاکم تهران

در مهاجرت کبرا:

- ۱- تأسیس عدالتخانه ۲- عزل عین الدوله صدراعظم مظفردالدین شاه ۳- تشکیل مجلس شورای ملی

فعالیت ۵ (فکر کنیم و پاسخ دهیم)(ص ۷۲):

نفوذ دولت روسیه در ادوار مختلف تاریخ ایران در دوره قاجار و تعهد روسیه به حمایت از پادشاهان قاجار (بر طبق عهد نامه های گلستان و ترکمان چای) و روابط نزدیک دربار قاجار و شخص محمد علی شاه با سفارت روسیه که از جمله در به توپ بستن مجلس شورای ملی و برخورد با مشروطه خواهان به منصفه ظهور رسید، محمد علی شاه را بر آن داشت که برای مصون ماندن از عواقب فتح تهران به دست مشروطه خواهان، به سفارت آن کشور پناهنده شود.

فعالیت ۶ (بحث و گفتگوی کلاسی) (ص ۷۳):

الف) انحصار طلبی، ترجیح منافع شخصی، گروهی و بانندی بر منافع ملی، فساد گسترده و تشکیلاتی در بدنه حاکمیت، عدم برخورد قاطع با فساد در سطوح مختلف، تفسیر به رأی قانون در حوزه های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ...

ب) تفکر استبدادی در جامعه ای استبداد زده، برخورد صوری و سلیقه ای با مباحث گوناگون مرتبط با حقوق متقابل حکومت و مردم، رسوخ اندیشه های استبدادی در اندیشه سیاست ورزان جامعه، نگاه ابزاری به قدرت برای نیل به اهداف و اغراض شخصی، برخورد حذفی با نخبگان، اندیشمندان و متخصصان در رده ها و رشته های گوناگون که با قرائت رسمی حاکمیت زاویه دارند و ...

فعالیت ۷ (یادآوری پیش آموخته ها)(ص ۷۵):

قرارداد ۱۹۰۷ م: به دنبال رقابت های استعماری اواخر قرن نوزدهم میلادی و ظهور استعمارگران رده دومی همچون آلمان که به شدت به سلطه استعمارگران رده اول همچون روسیه و انگلیس معترض بودند و در آستانه جنگ جهانی اول (۱۹۱۸م-۱۹۱۴م) دولت های استعماری انگلیس، فرانسه و روسیه با انعقاد قراردادهای جداگانه ای ضمن برطرف نمودن اختلاف یکدیگر، بلوک متفقین را در برابر متحدین تشکیل داده و آماده رویارویی با آن ها شدند. بر طبق قرارداد ۱۹۰۷ که به همین منظور بین انگلیس و روسیه منعقد گردید، ایران به سه منطقه نفوذ تقسیم گردید. منطقه نفوذ روسیه در شمال ایران، منطقه نفوذ انگلیس در جنوب شرق ایرا و منطقه بی طرف در مرکز و جنوب غرب ایران.